

Tjänsteställe, handläggare
Nämndadministration, Maja Eriksson

Sammanträdesdatum
2025-09-29

Beteckning
Dnr: 25RS6787

Er beteckning:
LI2025/01130

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Malmtorgsgatan 3
103 33 Stockholm

Svar på remissen Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet (LI2025/01130)

Region Örebro län tackar för möjligheten att lämna synpunkter på SOU 2025:67 Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet. Utredningen har på ett gediget sätt samlat in relevant fakta och underlag som ligger till grund för dess slutsatser. Region Örebro län ställer sig bakom det yttrande som framförts från regionens samarbetspartners Mälardalsrådet men kommer också att yttra oss i de delar som är specifikt viktigt för Örebro läns utveckling och koppling till Arlanda.

Goda förbindelser till och från Arlanda är primärt viktiga för Örebroregionens internationella tillgänglighet, både ur ett besöksnäringssperspektiv och handel, till följd av Örebro läns logistiska läge. Utifrån dessa perspektiv ser Region Örebro län ett tydligt behov av att stärka tillgängligheten mellan Örebro län och Arlanda flygplats genom hållbara, robusta och tidseffektiva transportlösningar.

Eftersom Örebro län är en del av och ingår i Systemanalys för Stockholm – Mälardalenregionen är det positivt att utredningen fångar upp många av de frågor som är viktiga för regionen.

Kapacitetsökning i ett större system för att förbättra tillgängligheten

Utredaren gör bedömningen av att det finns ett behov av ökade insatser för att vårda den befintliga järnvägen, nyttja järnvägsnätets kapacitet mer effektivt samt förstärka kapaciteten i både stråk och i vissa noder. Vidare görs bedömningen att resor med kollektivtrafiken behöver underlättas för resenärer.

Region Örebro län delar dessa bedömningar. Kopplat till en ökad kapacitet önskar Region Örebro län särskilt betona behovet av ökad kapacitet på Mäljarbanan för att möjliggöra mer trafik på sträckan mellan Örebro – Stockholm, vilket kräver fullt dubbelspår hela vägen. Utredningen lyfter främst vikten av utbyggnation av fyrspar mellan Tomteboda-Kallhäll vilket Region Örebro län inte motsätter sig. Däremot finns det ytterligare åtgärder i järnvägs-systemet på andra platser som går att göra innan och som gör annan nytta än vad enbart fyrspar kommer att leda till. Det uppstår idag många förseningar på Mäljarbanan vilket inte kommer att lösas av utbyggnationen av fyrspar. En utbyggnad av dubbelspår mellan Örebro-Arboga skulle leda till ökad redundans och tillförlitlighet på Mäljarbanan. Ökad kapacitet på Mäljarbanan skulle även stärka tillförlitligheten och möjliggöra mer trafik på Svealandsbana.

Region Örebro län vill betona vikten av att förstärka kapaciteten för förbättrad tillgänglighet i ett större perspektiv än vad som lyfts av utredaren, det är viktigt att förbättra tillgängligheten till fler nodstäder och län än enbart mellan Stockholm-Arlanda och Uppsala-Arlanda.

A-Train AB:s konkurrensfördelar behöver avvecklas

Region Örebro län i samverkan med fler regioner både bedriver och utvecklar kollektivtrafik till och från Arlanda via regionala kollektivtrafikmyndigheter och det gemensamma bolaget Mälardalstrafik. I sammanhanget bör dock betonas att A-Train AB:s möjligheter att neka andra trafikeringsrätt eller rätten att ta upp och släppa av passagerare Stockholm-Arlanda, och den stationsavgift som övriga operatörer tvingas ta ut av sina resenärer, som en konsekvens av statens avtal med A-Train AB, försvårar regionernas möjlighet att bedriva en konkurrenskraftig kollektivtrafik till Arlanda.

Arlandabanan är redan byggd, även om utredaren mycket riktigt pekar på framtida behov av förstärkningsåtgärder. En snabb och effektiv åtgärd för att stärka tillgängligheten till Arlanda, och för att kunna nyttja järnvägssystemet mer effektivt, är att omförhandla avtalet med A-Train AB. Region Örebro län håller starkt med om utredarens slutsats och förslag att staten måste ta ansvar för avtalet och skyndsamt initiera en sådan omförhandling.

Förbättrad tillgänglighet med kollektivtrafik

De stora resenärs- och transportflödena till och från flygplatsen ställer höga krav på effektiv användning av befintlig infrastruktur och på hållbara, effektiva transportlösningar för såväl flygresenärer som arbetspendlare och andra besökare. Idag sker ungefär hälften av anslutningsresorna till Arlanda med bil och hälften med kollektivtrafiken. Region Örebro län ställer sig positiv

till förslaget att sätta ett mål om att öka andelen till 60 procent marknadsandel för kollektivtrafiken 2030.

Genom att öka kapaciteten och tillförlitligheten i både den spårbundna och vägbundna kollektivtrafiken samt genom att ta bort stationsavgiften kan bilberoendet till Arlanda minska. Idag styr stationsavgifterna vilket kollektivtrafikupplägg som är lämpligt och därmed vilka åtgärder i kollektivtrafiksystemet som behövs. Kollektivtrafiken behöver ses som en helhet där buss- och tåglinjer samspelar och kompletterar varandra, inte konkurrerar ut varandra.

Effektiviserade ledtider och flöden på Arlanda är också av stor vikt för flygplatsens konkurrenskraft. Utredaren konstaterar att det bland annat är långa led-/gångtider till eller från flygplanet för resenärer som använder buss. Region Örebro län instämmer i uppmaningen till Swedavia att försöka tidigarelägga investeringar i en förbättrad angöring för bussar som kan möjliggöra kortare ledtider och öka attraktiviteten för kollektivtrafiken. Vidare är det positivt att det också föreslås en utredning av nya expressbusslinjer i tvärförbindelser, vilket ytterligare kan bidra till att vägkapaciteten nyttjas mer effektivt.

För ökad tillgänglighet lyfter utredaren bytespunkter längs med Mäljarbanan för att möjliggöra kombinationsresor med tåg och buss. Idag finns enbart möjligheten till att göra direkta tvärresor från Bålsta till Arlanda. Om man vill se över hur tvärresandet från Mäljarbanan mot Arlanda bör utvecklas behövs vidare utredning. Förslagsvis bör man inkludera att titta på stationslägen där tågen idag redan stannar, exempelvis Örebro och Västerås. Regionaltågen på Mäljarbanan kan inte stanna hur ofta som helst och det krävs en rimlighet i hur uppehållsmönstren se ut.

Ett sammankopplat biljettsystem

Kopplat till kollektivtrafik efterfrågar utredaren ett biljettsystem som är mer sammanhållet för att underlätta resandet över länsgränser. Region Örebro län tillsammans med de andra regionerna i Stockholm-Mälardalen utvecklar kontinuerligt biljettsamarbetet Movingo, för att få ett enklare och mer sömlöst resande över länsgränserna. Movingo är en produkt som är avsedd för att underlätta pendlingsresor i det storregionala trafiksystemet för att undvika barriäreffekter vid passage av länsgräns. Biljettsystemet har väsentligt förenklat det storregionala resandet med kollektivtrafik.

Förbättrade förutsättningar för gods

Region Örebro län har tidigare lyft behovet av att utvecklingen av godstransporter till och från Arlanda stärks och ställer sig därför positiv till att utredaren föreslår att Trafikverket bör ges uppdraget att vidare analysera godstransporternas behov och förutsättningar. Att förutsättningarna förbättras är särskilt viktigt ur ett intermodalt perspektiv kopplat till Rosersbergs kombi-terminal.

Flygfrakten är volymmässigt liten, men värdemässigt stor och har på senare år ökat till följd av en snabbt växande e-handel. Arlanda hanterar en stor andel av Sveriges flygfrakt. Stora volymer av högvärdigt gods ger förutsättningar för att bibehålla befintliga samt etableringar av nya interkontinentala flyglinjer. Detta skapar konkurrensfördelar för svenskt näringsliv.

Region Örebro län bistår gärna inom ramen för vår samverkan i Mälardalsrådets godstransportgrupp att analysera behovet av att öka kapaciteten och uppställningsplatser för tunga fordon i Arlandas omland.

För Region Örebro län

Jenny Steen
Regionstyrelsens ordförande

Maria Åkesson
Tillförordnad regiondirektör